

Мурашкевич Наталія Володимирівна

студентка 3-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПІДСТАВИ ВИНИКНЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЗАБЕЗПЕЧУВАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ НЕДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Недержавне соціальне забезпечення є однією з форм соціального захисту, яка реалізується у правовідносинах із недержавного пенсійного забезпечення, правові засади яких закладені у Законі України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 9 липня 2003 р., правовідносинах із недержавного соціального обслуговування, що врегульовані Законом України «Про соціальні послуги» від 19 червня 2003 р. тощо [1]. Однією з ознак правовідносин у сфері недержавного соціального забезпечення є особливості підстав їх виникнення. У юридичній науці такі факти, що лежать в основі соціально-забезпечуваних правовідносин, а отже, і правовідносин із недержавного соціального забезпечення, називають юридичними фактами.

Особливістю соціально-забезпечувальних правовідносин є те, що вони завжди виникають на підставі складних юридичних фактів (фактичних складів), які у своїй структурі містять три необхідні елементи: об'єктивні факти, волевиявлення особи та рішення компетентного органу [2, с. 136-137].

Об'єктивними фактами, наявність яких є необхідною для виникнення в особи права на соціальний захист, є соціальний ризик, який зазвичай визначають як передбачені законодавством події в житті людини, за яких виникає небезпека втрати матеріальних засобів для задоволення її першочергових потреб, необхідних для збереження і відтворення повноцінного життя як члена людського суспільства [3, с. 46].

На думку С. М. Синчук, для недержавного сектору соціального захисту характерним є розширене або звужене тлумачення підстави для здійснення соціально-забезпечувального надання, порівняно з тим, що передбачене у законодавстві України [4, с. 28- 32]. Так, відповідно до ст. 61 Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 9 липня 2003 р. пенсійний вік, після досягнення якого учасник недержавного пенсійного фонду має право на отримання пенсійної виплати, визначається за його заявою. При цьому такий пенсійний вік може бути меншим від 60 років – віку, що визначає право на пенсію за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням, але не більше ніж на 10 років, а також більшим.

Наступним елементом юридичного фактичного складу, необхідного для виникнення правовідносин із недержавного соціального

забезпечення, є свідоме волевиявлення суб'єкта права. Даний елемент фактичного складу прийнято називати діями.

У сфері недержавного пенсійного забезпечення таким договором є пенсійний контракт, згідно з яким здійснюється недержавне пенсійне забезпечення учасника (учасників) фонду за визначеною пенсійною схемою. Саме у пенсійному контракті визначається соціальний ризик, з настанням якого у особи виникає право на отримання соціального захисту, розмір та порядок сплати пенсійних внесків, права, обов'язки та відповідальність сторін правовідношення тощо. Особливістю правовідносин у сфері недержавного соціального забезпечення є те, що укладення відповідного договору, як правило, є першим елементом юридичного фактичного складу [5, с. 119-123].

Особливим юридичним фактом у сфері правовідносин із недержавного соціального захисту є договір, у якому може бути закріплений особливий соціальний ризик, як підстава для здійснення соціального захисту, а також конкретизується порядок його здійснення. Для окремих видів правовідносин із недержавного соціального захисту (пенсійні, із соціального обслуговування) укладення такого договору є першим елементом у фактичному складі, необхідному для їх виникнення.

Важливим елементом юридичного фактичного складу є і рішення компетентного органу, яке зумовлює динаміку правовідносин із недержавного соціального забезпечення. Рішення відповідного органу про надання конкретного виду недержавного соціального захисту констатує наявність усіх необхідних умов для виникнення, зміни чи припинення відповідних правовідносин.

Таким чином, правовідносини із недержавного соціального захисту виникають на підставі складного юридичного факту, структурними елементами якого є складна життєва обставина, волевиявлення уповноваженого суб'єкта, та прийняття рішення зобов'язаним суб'єктом. Кожен із цих юридичних фактів, що у сукупності формують юридичний склад, є необхідним для виникнення правовідносин із недержавного соціального забезпечення. Відсутність хоча б одного з елементів цієї сукупності виключає можливість становлення правовідносин.

Кожен із цих юридичних фактів, що у сукупності формують юридичний склад, є необхідним для виникнення правовідносин із недержавного пенсійного забезпечення. Відсутність хоча б одного з елементів цієї сукупності виключає можливість становлення правовідносин.

Список використаних джерел

1. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 № 1057-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 47-48. — Ст. 372.

2. Право соціального забезпечення: Навч. посіб. для студ. юрид. спец, вищ. навч. закл. І П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін. / За ред. П. Д. Пилипенка. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. – С. 136-137.
3. Бологіна Н. Б. Право соціального захисту України: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – С. 46.
4. Синчук С. М. Правові ознаки соціального ризику за правом соціального забезпечення І С. М. Синчук І І Актуальні проблеми соціального права: матеріали всеукраїнського «круглого столу» присвяченого 40-річчю кафедри соціального права (1 квітня 2016 р.). – Львів, 2016. – С. 28-32.
5. Бородкін М. В. Підстави виникнення правовідносин із недержавного соціального забезпечення / М. В. Бородкін // Прикарпатський юридичний вісник. – 2017. – № 5(20). – С. 119-123.

Ключові слова: недержавне соціальне забезпечення, соціальне обслуговування, юридичні факти, соціальний ризик, пенсійний контракт.

Науковий керівник : старший викладач Харитонова Л. І.

Носаченко Анастасія Віталіївна

студентка 2-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Праця є важливим аспектом в житті кожної людини. Коли людина виконує якусь роботу, вона, насамперед, самовдосконалюється як особистість. Також праця допомагає кожному окремому індивіду соціалізуватися, віднайти себе в суспільстві, налагодити зв'язок з оточуючими та зрозуміти, яке саме місце займає серед інших представників соціуму.

Протягом всієї історії людства машини, механізми і взагалі виробнича діяльність змінювалися, а технології та особливості з часом вдосконалювалися. Цим самим полегшувалася праця на роботах, люди змогли менше працювати, але більш ефективно виконувати свої обов'язки та продуктивно витратити свій час. Відтак, залишалося достатньо часу для себе, домашнього господарства, сім'ї та друзів. Це все говорить про неогінений вклад розвитку технологій виробництва та досягнень в науці в наше життя на планеті Земля. Попри це існують чимало негативних факторів, які не добрим чином позначаються на самому процесі виробництва. Такі чинники можуть погано впливати на стан здоров'я та життя працівників, їх працездатність на робочому місці. Такими можуть бути, наприклад, шкідливі чи небезпечні умови